

ORZECZNICTWO TRYBUNAŁU KONSTYTUCYJNEGO ZBIÓR URZĘDOWY

Seria A

Warszawa, dnia 11 stycznia 2023 r.

Pozycja 5

POSTANOWIENIE z dnia 14 grudnia 2022 r. Sygn. akt SK 1/20

Trybunał Konstytucyjny w składzie:

Bogdan Święczkowski – przewodniczący
Zbigniew Jędrzejewski
Bartłomiej Sochański
Jarosław Wyrembak – sprawozdawca
Andrzej Zielonacki,

po rozpoznaniu, na posiedzeniu niejawnym w dniu 14 grudnia 2022 r., skargi konstytucyjnej M.K. o zbadanie zgodności:

art. 184 ust. 5 ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. z 2017 r. poz. 2183, ze zm.) z art. 70 ust. 4, art. 31 ust. 3 oraz art. 32 ust. 1 i 2 w związku z art. 2 Konstytucji,

p o s t a n a w i a:

umorzyć postępowanie.

Orzeczenie zapadło jednogłośnie.

UZASADNIENIE

I

1. Skarga konstytucyjna z 28 września 2018 r. została złożona w związku z następującym stanem faktycznym:

Skarżąca, jako studentka legitymująca się wysoką średnią ocen uzyskanych w poprzedzającym roku akademickim, 25 października 2016 r. złożyła do Międzywydziałowej Komisji Stypendialnej wnioski o przyznanie stypendium rektora dla najlepszych studentów na rok akademicki 2016/2017.

Decyzją z 15 listopada 2016 r. Komisja Stypendialna odmówiła przyznania skarżącej wnioskowanego stypendium, wskazując, że skarżąca w 2015 r. ukończyła studia i uzyskała tytuł zawodowy magistra, a zatem nie spełnia warunków przyznania stypendium.

Po wniesieniu przez skarżącą wniosku o ponowne rozpatrzenie sprawy, Komisja Stypendialna – decyzją z 17 stycznia 2017 r. – utrzymała w mocy decyzję z 15 listopada 2016 r.

22 marca 2017 r. skarżąca zaskarżyła w całości wyżej wymienione decyzje Komisji Stypendialnej do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego (dalej: WSA), wnosząc o ich

uchylenie jako niezgodnych z prawem, w szczególności z art. 70 ust. 4 i art. 32 ust. 1 i 2 w związku z art. 2 Konstytucji. Dodatkowo skarżąca wniosła o przedstawienie przez WSA Trybunałowi Konstytucyjnemu pytania prawnego co do zgodności art. 184 ust. 5 ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. z 2016 r. poz. 1842, ze zm.; dalej: u.p.s.w.) z Konstytucją.

Wyrokiem z 14 września 2017 r. WSA oddalił skargę, odmawiając jednocześnie zadania Trybunałowi Konstytucyjnemu pytania prawnego. W uzasadnieniu wyroku WSA wskazał, że Trybunał Konstytucyjny odniósł się do zaskarżonego przepisu w wyroku z 5 listopada 2013 r. (sygn. K 40/12), orzekając, że w zakresie, w jakim wyłącza on prawo studentów kontynuujących naukę na drugim kierunku po ukończeniu jednego kierunku studiów do otrzymywania stypendiów, o których mowa w art. 173 ust. 1 pkt 3 i 4 u.p.s.w., jest zgodny z art. 32 ust. 1 w związku z art. 2 i art. 70 ust. 4 Konstytucji. WSA nie znalazł w związku z tym podstaw do występowania do Trybunału Konstytucyjnego z pytaniem prawnym, argumentując, że „postępowanie w sprawie pytania podlegałoby umorzeniu, skoro te same normy były już przedmiotem analizy Trybunału i co do ich zgodności z ustawą zasadniczą Trybunał się wypowiedział”.

Wyrokiem z 28 maja 2018 r., Naczelny Sąd Administracyjny oddalił skargę kasacyjną skarżącej.

W tej sytuacji skarżąca złożyła skargę konstytucyjną. Skarżąca wskazała, że zgodnie z art. 173 ust. 1 u.p.s.w. student może ubiegać się o pomoc materialną ze środków przeznaczonych na ten cel w budżecie państwa w formie: 1) stypendium socjalnego; 2) stypendium socjalnego dla osób niepełnosprawnych; 3) stypendium rektora dla najlepszych studentów; 4) stypendium ministra za wybitne osiągnięcia; 5) zapomogi. Natomiast zgodnie z art. 184 ust. 5 u.p.s.w. studentowi, który po ukończeniu jednego kierunku studiów kontynuuje naukę na drugim kierunku studiów, nie przysługują świadczenia, o których mowa w art. 173, chyba że kontynuuje on studia po ukończeniu studiów pierwszego stopnia w celu uzyskania tytułu zawodowego magistra lub równorzędnego, jednakże nie dłużej niż przez okres trzech lat.

W ocenie skarżącej, wskazane rozwiązanie budzi wątpliwości konstytucyjne z punktu widzenia wyrażonej w art. 32 Konstytucji zasady równości w zakresie, w jakim wyłącza prawo do świadczeń, o których mowa w art. 173 u.p.s.w. dla tych studentów, którzy po ukończeniu jednego kierunku studiów kontynuują naukę na drugim kierunku studiów. Skarżąca wskazała na dyskryminację z uwagi na posiadany tytuł zawodowy magistra.

Skarżąca przyznała, że Trybunał Konstytucyjny, wyrokiem z 5 listopada 2013 r. o sygn. K 40/12 orzekł już, że art. 184 ust. 5 u.p.s.w. w zakresie, w jakim wyłącza prawo studentów kontynuujących naukę na drugim kierunku po ukończeniu jednego kierunku studiów do otrzymywania stypendiów, o których mowa w art. 173 ust. 1 pkt 3 i 4 u.p.s.w., jest zgodny z art. 32 ust. 1 w związku z art. 2 i art. 70 ust. 4 Konstytucji. Skarżąca nie zgadza się jednak z uzasadnieniem i motywami, jakimi kierował się w tamtym czasie Trybunał Konstytucyjny, i stoi na stanowisku, że zaskarżony przepis powinien zostać poddany ponownej kontroli Trybunału Konstytucyjnego.

Skarżąca przedstawiła polemikę z argumentami zawartymi w uzasadnieniu wyroku Trybunału o sygn. K 40/12. W zakresie nieobjętym powołanym wyrokiem Trybunału, skarżąca wskazała na naruszenie zasady proporcjonalności wynikającej z art. 31 ust. 3 oraz zakazu dyskryminacji ustanowionego w art. 32 ust. 2 Konstytucji. W odniesieniu do tych wzorców kontroli, skarżąca stwierdziła, że art. 184 ust. 5 u.p.s.w. jest ingerencją nieusprawiedliwioną i nieproporcjonalną, a także że wprowadza nieuprawnioną dyskryminację podmiotów, które powinny być traktowane z zachowaniem zasady równości.

2. Prokurator Generalny, w piśmie z 2 czerwca 2020 r., przedstawił stanowisko, że niniejsze postępowanie podlega umorzeniu na podstawie art. 59 ust. 1 pkt 2 i 3 ustawy z dnia

30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz. U. z 2019 r. poz. 2393; dalej: u.o.t.p.TK).

W pierwszej kolejności Prokurator Generalny zwrócił uwagę, że zaskarżony przepis utracił moc obowiązującą na podstawie art. 169 pkt 3 ustawy z dnia 3 lipca 2018 r. – Przepisy wprowadzające ustawę – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. poz. 1669, ze zm.). Zdaniem Prokuratora Generalnego, okoliczność ta nie stanowi jednak samodzielnie podstawy do umorzenia postępowania, gdyż wydanie orzeczenia w postępowaniu zainicjowanym analizowaną skargą konstytucyjną może być konieczne dla ochrony konstytucyjnych wolności i praw skarżącej (art. 59 ust. 3 u.o.t.p.TK).

Następnie Prokurator Generalny przystąpił do oceny merytorycznej dopuszczalności rozpoznania skargi konstytucyjnej z punktu widzenia wymogów formalnych wynikających z art. 79 Konstytucji i odpowiednich przepisów u.o.t.p.TK. W odniesieniu do powołanych przez skarżącą wzorców kontroli Prokurator Generalny przedstawił opinię, że:

– skarżąca nie przedstawiła analizy konstytucyjności kwestionowanego uregulowania w świetle wymagań wynikających z powołanego przez nią jako wzorzec kontroli art. 31 ust. 3 Konstytucji i nie przedstawiła żadnych argumentów świadczących o naruszeniu tych wymagań przez art. 184 ust. 5 u.p.s.w., przez co nie spełniła wymogu uzasadnienia postawionego zarzutu, a więc niemożliwe jest uznanie dopuszczalności rozpoznania skargi konstytucyjnej w tym zakresie;

– brak jest w skardze argumentów dotyczących naruszenia zakazu dyskryminacji wynikającego z art. 32 ust. 2 Konstytucji. Powołane przez skarżącą argumenty dotyczą w istocie tylko naruszenia zasady równości wyrażonej w art. 32 ust. 1 Konstytucji. Z tego powodu niedopuszczalne jest wydanie wyroku w odniesieniu do zarzutu naruszenia art. 32 ust. 2 Konstytucji;

– po analizie uzasadnienia skargi konstytucyjnej można przyjąć – z wykorzystaniem zasady *falsa demonstratio non nocet* – że wzorcem kontroli w niniejszej sprawie jest art. 70 ust. 4 w związku z art. 32 ust. 1, w związku z art. 2 Konstytucji.

Prokurator Generalny przedstawił następnie stanowisko dotyczące zaistnienia ujemnych przesłanek procesowych, skutkujących obligatoryjnym umorzeniem postępowania. Prokurator Generalny przypomniał, że uprzednie rozpoznanie sprawy konstytucyjności określonego przepisu z punktu widzenia tych samych wzorców kontroli, bez wystąpienia tożsamości podmiotowej, oznacza, że mamy do czynienia z zasadą *ne bis in idem*, zgodnie z którą Trybunał Konstytucyjny umarza postępowanie ze względu na zbędność wydania wyroku. Brak jest bowiem celowości prowadzenia postępowania i wyrokowania w kwestii, która została już jednoznacznie i ostatecznie rozstrzygnięta. Prokurator Generalny podniósł, że w sprawie o sygn. K 40/12 Trybunał Konstytucyjny dokonał już oceny konstytucyjności art. 184 ust. 5 u.p.s.w. z art. 32 ust. 1 w związku z art. 2 i art. 70 ust. 4 Konstytucji. Częściowe zmodyfikowanie w analizowanej skardze konstytucyjnej wzorca kontroli i przyjęcie art. 70 ust. 4 Konstytucji jako wzorca głównego, a art. 32 ust. 1 i art. 2 Konstytucji jako związkowych, nie uzasadnia twierdzenia o powołaniu przez skarżącą nowych wzorców kontroli. Zdaniem Prokuratora Generalnego, uzasadnienie skargi konstytucyjnej zawiera jedynie polemikę z poglądami Trybunału Konstytucyjnego, nie zawiera natomiast nowych argumentów, nieuwzględnionych przy badaniu konstytucyjności art. 184 ust. 5 u.p.s.w. w toku postępowania zakończonego wyrokiem o sygn. K 40/12. Według Prokuratora Generalnego, z uwagi na to, że w zakresie przedstawionego przez skarżącą problemu konstytucyjnego Trybunał Konstytucyjny już się wypowiedział w wyroku o sygn. K 40/12, postępowanie podlega umorzeniu na podstawie art. 59 ust. 1 pkt 3 u.o.t.p.TK.

3. Sejm Rzeczypospolitej Polskiej, w piśmie z 18 czerwca 2020 r., wniósł o umorzenie postępowania na podstawie art. 59 ust. 1 pkt 2 u.o.t.p.TK ze względu na niedopuszczalność

wydania wyroku oraz na podstawie art. 59 ust. 1 pkt 3 u.o.t.p.TK ze względu na zbędność wydania wyroku.

Sejm wyraził wątpliwości co do prawidłowości wskazania w niniejszej sprawie wzorców kontroli. W tym kontekście Sejm przypomniał, że zgodnie z dotychczasowym orzecnictwem Trybunału Konstytucyjnego art. 32 Konstytucji nie może być „samoistnym” wzorcem kontroli w postępowaniu wszczętym w wyniku złożenia skargi konstytucyjnej, a art. 2 Konstytucji tylko w pewnych wypadkach może stanowić podstawę skargi konstytucyjnej, przy czym możliwość tę należy traktować jako wyjątkową i subsydiarną – możliwą do uwzględnienia w dwóch sytuacjach. Po pierwsze, jeżeli skarżący wskaże wywiedzione z art. 2 Konstytucji prawa lub wolności, które wyraźnie nie zostały wysłowione w treści innych przepisów konstytucyjnych, to przepis ten będzie pełnił funkcję samodzielnego wzorca kontroli konstytucyjności prawa. Po drugie, jeżeli skarżący odwoła się do jednej z zasad wyrażonych w art. 2 Konstytucji dla uzupełnienia lub wzmocnienia argumentacji dotyczącej naruszenia praw i wolności statuowanych w innym przepisie konstytucyjnym, to art. 2 Konstytucji pełnić będzie funkcję pomocniczego wzorca kontroli występującego w powiązaniu z innym przepisem konstytucyjnym.

Tymczasem, jak zauważył Sejm, w *petitum* skargi wskazano wyraźnie na naruszenie określonych zasad konstytucyjnych, nie ma tam wprost mowy o żadnym prawie podmiotowym. Z kolei w treści skargi wspomina się o prawie do świadczeń, o których mowa w art. 173 u.p.s.w., prawie do równego traktowania i prawie do stypendium. Z tych praw pierwsze i trzecie nie mają charakteru konstytucyjnych praw podmiotowych, zaś prawo do równego traktowania nie może – zgodnie z tym, co zasygnalizowano wcześniej – być wzorcem kontroli, chyba że przy odpowiednim powiązaniu z innym prawem lub wolnością rangi konstytucyjnej. Przyjąć należy, według Sejmu, że skarżąca tego rodzaju prawa lub wolności nie wskazała. W ocenie Sejmu, skarżąca w ogóle nie powołała się na utrwalony w orzecnictwie sposób rozumienia art. 70 ust. 4 Konstytucji oraz prawo konstytucyjne, które w ocenie TK z niego wynika. Trybunał określa je jako „prawo do uzyskania pomocy finansowej ze strony władz publicznych w zakresie gwarantującym powszechność i równość dostępu do wykształcenia” (wyrok TK z 26 kwietnia 2004 r., sygn. K 50/02) lub „prawa do równego dostępu do mechanizmów wyrównywania przez państwo szans edukacyjnych” (wyrok TK z 13 listopada 2007 r., sygn. P 42/06).

W konkluzji Sejm przyjął, że skarga konstytucyjna jest niedopuszczalna z uwagi na wskazanie takich wzorców kontroli, z których nie wynikają prawa podmiotowe o randze konstytucyjnej.

Sejm stwierdził również w związku z powyższym, że skarga konstytucyjna nie spełnia wymagania zawartego w art. 53 ust. 1 pkt 2 u.o.t.p.TK, zgodnie z którym powinna zawierać m.in. wskazanie, która konstytucyjna wolność lub które konstytucyjne prawo skarżącego, i w jaki sposób – zdaniem skarżącego – zostały naruszone. Zdaniem Sejmu, skoro skarżąca nie wskazała żadnego konkretnego prawa rangi konstytucyjnej, które zostało naruszone, lecz powołała się wyłącznie na zasady konstytucyjne, to tym samym nie opisała również sposobu naruszenia takiego prawa.

Sejm podniósł również, że art. 184 ust. 5 u.p.s.w. był już przedmiotem rozstrzygnięcia TK. W wyroku z 5 listopada 2013 r. (sygn. K 40/12) Trybunał Konstytucyjny orzekł o zgodności art. 184 ust. 5 u.p.s.w. w zakresie, w jakim wyłącza prawo studentów kontynuujących naukę na drugim kierunku po ukończeniu jednego kierunku studiów do otrzymywania stypendiów, o których mowa w art. 173 ust. 1 pkt 3 i 4 u.p.s.w., z art. 32 ust. 1 w związku z art. 2 i art. 70 ust. 4 Konstytucji.

Sejm ocenił, że przedmiot kontroli w postępowaniu zakończonym wyrokiem TK z 5 listopada 2013 r. jest w istocie tożsamy ze wskazanym przez skarżącą. Sejm wskazał również na daleko idącą tożsamość wzorców kontroli (art. 70 ust. 4, art. 32, art. 2 Konstytucji).

Zdaniem Sejmu, w tym zakresie skarżąca krytykuje jedynie ustalenia TK zawarte w uzasadnieniu wyroku z 5 listopada 2013 r. Skarżąca wyraźnie podkreśla, że nie zgadza się z uzasadnieniem i motywami, jakimi kierował się w tamtym czasie Trybunał Konstytucyjny, a znaczną część rozważań zawartych w uzasadnieniu opiera na stwierdzeniach, że „nie sposób zgodzić się z dotychczasowym twierdzeniem Trybunału Konstytucyjnego”. Nie można tego uznać, w ocenie Sejmu, za przytoczenie nowych argumentów, okoliczności czy tym bardziej dowodów, które otwierałyby możliwość ponownego rozważania przez Trybunał podniesionej w skardze zarzutu niekonstytucyjności.

Co do „nowego”, w stosunku do postępowania zakończonego wyrokiem TK z 5 listopada 2013 r., zarzutu naruszenia art. 31 ust. 3 Konstytucji, a konkretnie wyrażonej w nim zasady proporcjonalności, to – jak wskazał Sejm – skarżąca pomija nie tylko, że przepis ten nie może być samodzielną podstawą skargi konstytucyjnej, ale również to, że przepis ten dotyczy warunków ustanawiania ograniczeń w zakresie korzystania z konstytucyjnych wolności i praw, wymaga więc wskazania, jakie konkretnie prawo o randze konstytucyjnej podlega ograniczeniom. Prawem takim nie jest uprawnienie studentów do otrzymywania stypendium, gdyż wynika ono z ustawy zwykłej. Sejm skonkludował powyższy wątek, że powołanie art. 31 ust. 3 Konstytucji nie może być potraktowane jako nowa okoliczność uzasadniająca ponowną ocenę konstytucyjności art. 184 ust. 5 u.p.s.w.

Sejm zajął ponadto stanowisko, że kwestia oceny zaskarżonego w skardze przepisu z punktu widzenia zasady proporcjonalności (art. 31 ust. 3 Konstytucji) została pośrednio rozstrzygnięta w wyroku TK z 5 listopada 2013 r. Stwierdzono w nim, że „Rzecznik Praw Obywatelskich, uzasadniając niekonstytucyjność art. 184 ust. 5 u.p.s.w., posłużył się w istocie argumentacją wykorzystaną w kontekście zarzutu niekonstytucyjności art. 184 ust. 4 u.p.s.w. Dlatego też przytoczone powyżej argumenty, przemawiające za zgodnością art. 184 ust. 4 u.p.s.w. z Konstytucją, należało uwzględnić także przy ocenie art. 184 ust. 5 u.p.s.w., przy czym nacisk należy położyć na sposób rozumienia art. 70 ust. 4 Konstytucji”. TK wyraźnie zaznaczył zaś wcześniej, że zróżnicowanie przyjęte w art. 184 ust. 4 u.p.s.w. „jest proporcjonalne”. W sumie oznacza to, że zagadnienie to (tj. zachowanie proporcjonalności) było uwzględnione przez Trybunał również przy ocenie art. 184 ust. 5 u.p.s.w.

Sejm podsumował, że w niniejszej sprawie mamy do czynienia ze zbędnością wydania wyroku, ponieważ zgodnie z orzecznictwem TK taki skutek procesowy wywiera zastosowanie w danej sprawie zasady *ne bis in idem*.

Sejm zasygnalizował również zmianę stanu prawnego i utratę przez art. 184 u.p.s.w. mocy obowiązującej z dniem 1 października 2018 r. Zdaniem Sejmu, aktualizuje się tym samym problem, czy zachodzi przesłanka, o której mówi art. 59 ust. 1 pkt 4 u.o.t.p.TK, zgodnie z którym Trybunał wydaje postanowienie o umorzeniu postępowania, jeżeli akt normatywny w zakwestionowanym zakresie utracił moc obowiązującą przed wydaniem orzeczenia przez Trybunał. Sejm zauważył jednak, że – zgodnie z orzecznictwem Trybunału – przepis obowiązuje, dopóki na jego podstawie są lub mogą być podejmowane indywidualne akty stosowania prawa, a utrata mocy obowiązującej, jako przesłanka umorzenia postępowania, następuje wówczas, gdy kwestionowany przepis nie może być już stosowany do jakiegokolwiek sytuacji faktycznej. Przy takim ujęciu pojęcia utraty mocy obowiązującej nie można – zdaniem Sejmu – wykluczyć sytuacji, w której przed sądami administracyjnymi mogą toczyć się postępowania, w których zaskarżony w skardze konstytucyjnej przepis będzie miał zastosowanie jako podstawa kontroli decyzji w przedmiocie określonego stypendium. Tak więc stanowczy wniosek o umorzenie postępowania na podstawie art. 59 ust. 1 pkt 4 u.o.t.p.TK Sejm uznał za przedwczesny, jednak zrezygnował z bliższej analizy tego zagadnienia, wobec wskazanych wcześniej podstaw umorzenia postępowania.

Reasumując, zdaniem Sejmu, postępowanie w sprawie powinno zostać umorzone ze względu na niedopuszczalność oraz zbędność wydania wyroku. Niedopuszczalność wynika,

według Sejmu, że wskazania takich wzorców kontroli konstytucyjności ustaw, które nie mogą stanowić samodzielnej podstawy skargi konstytucyjnej, bo nie wynikają z nich prawa i wolności rangi konstytucyjnej, a także z braku wskazania konkretnego prawa lub wolności, które zostały – zdaniem skarżącej – naruszone, oraz sposobu tego naruszenia. Zbędność wydania wyroku wynika natomiast z zastosowania zasady *ne bis in idem*, która obowiązuje również w postępowaniu przed TK.

4. Rzecznik Praw Obywatelskich nie przedstawił stanowiska w niniejszej sprawie.

II

Trybunał Konstytucyjny zważył, co następuje:

1. Jak wskazali skarżąca oraz uczestnicy postępowania, zakwestionowany w niniejszej sprawie art. 184 ust. 5 ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. z 2017 r. poz. 2183, ze zm.; dalej: u.p.s.w.) był już przedmiotem badania przez Trybunał Konstytucyjny w sprawie o sygn. K 40/12. W wydanym w tej sprawie wyroku z 5 listopada 2013 r. (OTK ZU nr 8/A/2013, poz. 120), w odniesieniu do wskazanego przepisu Trybunał orzekł, że w zakresie, w jakim wyłącza on prawo studentów kontynuujących naukę na drugim kierunku po ukończeniu jednego kierunku studiów do otrzymywania stypendiów, o których mowa w art. 173 ust. 1 pkt 3 i 4 u.p.s.w., jest zgodny z art. 32 ust. 1 w związku z art. 2 i art. 70 ust. 4 Konstytucji.

1.1. Z zestawienia *petitum* oraz uzasadnienia badanej skargi konstytucyjnej z sentencją wyroku Trybunału o sygn. K 40/12, wynika tożsamość przedmiotowa obu spraw. Trybunał Konstytucyjny dokonał już więc oceny konstytucyjności zakwestionowanej przez skarżącą normy. Wprawdzie sentencja wyroku Trybunału z 5 listopada 2013 r. dotyczy zastosowania art. 184 ust. 5 u.p.s.w. do świadczeń, o których mowa w art. 173 ust. 1 pkt 3 i 4 u.p.s.w., a w badanej w niniejszym postępowaniu skardze konstytucyjnej przepis ten wskazany jest w odniesieniu do wszystkich świadczeń przewidzianych w art. 173 u.p.s.w., jednak ze stanu faktycznego przedstawionego przez skarżącą jednoznacznie wynika, że przedstawiony przez nią zarzut niekonstytucyjności dotyczy wyłączenia prawa do otrzymywania stypendium rektora dla najlepszych studentów (art. 173 ust. 1 pkt 3 u.p.s.w.) w przypadku studentów kontynuujących naukę na drugim kierunku studiów po ukończeniu jednego kierunku studiów – zatem jest w pełni tożsamy z zarzutem rozpatrzonym przez Trybunał w sprawie o sygn. K 40/12. W niniejszym postępowaniu skarżąca nie może zakwestionować art. 184 ust. 5 u.p.s.w. w szerszym zakresie, ze względu na ograniczenia formalne związane z dopuszczalnością skarg konstytucyjnych. Przedstawione przez skarżącą ostateczne orzeczenie w jej sprawie wymienia *expressis verbis* świadczenie określone w art. 173 ust. 1 pkt 3 u.p.s.w. i tylko w odniesieniu do tego świadczenia dopuszczalne byłoby badanie w niniejszym postępowaniu wyłączenia przewidzianego w art. 184 ust. 5 u.p.s.w.

Stwierdzenie tożsamości przedmiotowej spraw skutkuje koniecznością zbadania wystąpienia obligatoryjnej ujemnej przesłanki procesowej – zbędności orzekania. W sytuacji, gdy we wcześniejszej sprawie stwierdzono zgodność przedmiotu kontroli z określonym wzorcem, zbędne jest badanie tego samego przedmiotu kontroli z tym samym wzorcem (por. np. postanowienie TK z 23 stycznia 2008 r., sygn. SK 65/06, OTK ZU nr 1A/2008, poz. 11; wyrok TK z 24 czerwca 2008 r., sygn. SK 16/06, OTK ZU nr 5A/2008, poz. 85). W sytuacji, gdy mamy do czynienia z identycznością zaskarżonych przepisów i wzorców konstytucyjnych, jak w sprawie, w której Trybunał Konstytucyjny już wcześniej orzekł, zastosowanie znajduje zasada *ne bis in idem*. Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Trybunału Konstytu-

cyjnego, Trybunał nie korzysta ze swobody decyzyjnej podczas oceny skutków procesowych ziszczenia się elementów zasady *ne bis in idem*. W związku z ostatecznym charakterem wyroków Trybunału, nie istnieje możliwość powtórnego „potwierdzania” konstytucyjności badanej regulacji (por. postanowienie z 2 września 2008 r., sygn. SK 5/08, OTK ZU nr 7A/2008, poz. 128). Ponowne rozpatrzenie sprawy konstytucyjności zaskarżonej normy naruszałoby zasadę *ne bis in idem*. Zasada ta, z jednej strony, stabilizuje sytuację powstałą w wyniku ostatecznego orzeczenia jako formalnie prawomocnego (zgodnie z art. 190 ust. 1 Konstytucji orzeczenia Trybunału mają bowiem moc powszechnie obowiązującą i są ostateczne), z drugiej zaś strony, nie zamyka drogi do dalszego procedowania przed Trybunałem pod warunkiem wskazania innych, niż dotychczas badane, wzorców kontroli.

1.2. Jako wzorce kontroli konstytucyjnej skarżąca wskazała art. 70 ust. 4, art. 31 ust. 3 oraz art. 32 ust. 1 i 2 w związku z art. 2 Konstytucji. Oznacza to, że oprócz wzorców konstytucyjnych, o których mowa w wyroku Trybunału z 5 listopada 2013 r., skarżąca wymieniła także art. 32 ust. 2 oraz art. 31 ust. 3 Konstytucji. Nawet przy założeniu, że odnieść je można do prawa podmiotowego przyjętego przez Trybunał w sprawie o sygn. K 40/12, należy stwierdzić, iż wskazanie tych wzorców nie niesie ze sobą żadnego nowego zarzutu w porównaniu do sprawy rozpatrzonej już przez Trybunał.

W odniesieniu do art. 32 ust. 2 Konstytucji, skarżąca stwierdziła jedynie, że „jest dyskryminowana z uwagi na posiadany przez nią tytuł zawodowy magistra, gdyż doszło do pozbawienia przez ustawodawcę części studentów możliwości dalszego otrzymywania stypendium za wyniki w nauce” oraz że art. 184 ust. 5 u.p.s.w. wprowadza „nieuprawnioną dyskryminację podmiotów, które powinny być traktowane z zachowaniem zasady równości”. Wynika z tego, że skarżąca w istocie utożsamia naruszenie zasady równości z dyskryminacją i nie stawia żadnego nowego zarzutu w porównaniu z zarzutem naruszenia art. 32 ust. 1 Konstytucji. Trybunał przypomina w tym miejscu, że dyskryminacja, o jakiej mowa w art. 32 ust. 2 Konstytucji, jest kwalifikowaną postacią naruszenia zasady równości, gwarantowanej w art. 32 ust. 1 Konstytucji, co oznacza, że stawiany zarzut naruszenia zakazu dyskryminacji zawsze wymaga szczególnie starannego uzasadnienia, w tym precyzyjnego wskazania kryterium i przejawów dyskryminacji. Oznacza to również, że w żadnym razie nie można mówić o dyskryminacji w sytuacji, gdy nie dochodzi do naruszenia zasady równości – w przypadku uprzedniego stwierdzenia zgodności kwestionowanego przepisu z zasadą równości, rozpatrywanie zarzutu naruszenia zakazu dyskryminacji musi zostać uznane za zbędne.

W odniesieniu do zarzutu naruszenia zasady proporcjonalności wyrażonej w art. 31 ust. 3 Konstytucji, skarżąca stwierdziła w jednym zdaniu, że „regulacja art. 184 ust. 5 Prawa o szkolnictwie wyższym pozostaje ingerencją nieusprawiedliwioną i nieproporcjonalną, a co za tym idzie, niezgodną z wzorcem konstytucyjnym określonym w art. 31 ust. 3 Konstytucji RP”. Skarżąca nie przedstawiła jednak żadnego uzasadnienia tego zarzutu. Nie określiła również prawa konstytucyjnego, które miałyby być przedmiotem ingerencji. Trybunał stwierdził wobec powyższego, że wydanie wyroku w odniesieniu do art. 31 ust. 3 Konstytucji jest niedopuszczalne.

1.3. W ocenie Trybunału, zarzuty zawarte w skardze konstytucyjnej nie zawierają żadnych nowych – w stosunku do zarzutów rozpatrzonych w sprawie o sygn. K 40/12 – argumentów, dowodów lub okoliczności, które mogłyby uzasadniać prowadzenie postępowania i wydanie wyroku. Wszelkie kwestie poruszone przez skarżącą zostały już rozważone i rozstrzygnięte wyrokiem z 5 listopada 2013 r. Skarżąca przedstawiła jedynie polemikę z wyrokiem Trybunału.

2. Trybunał Konstytucyjny stwierdził, że w świetle art. 59 ust. 1 pkt 2 i 3 ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz. U. z 2019 r. poz. 2393), wyżej wymienione okoliczności stanowią wystarczającą podstawę umorzenia postępowania w rozpoznawanej sprawie.

Mając na uwadze wszystkie wyżej przedstawione racje i okoliczności, Trybunał Konstytucyjny postanowił jak w sentencji.